

- реалізація системи природоохоронних дій.

Емоційно-ціннісний етап передбачає реалізацію мотиваційного та операційного компоненту технології та розширення мотиваційного поля школярів і збагачення особистісного досвіду у спілкуванні з природою. У зміст даного етапу включено корекцію емоційно-ціннісних установок молодших школярів на активну взаємодію з природою.

Інтелектуальний етап передбачав реалізацію змістовного та інструментального компонентів та підвищення рівня екологічної компетентності молодших школярів, розвиток здатності молодших школярів використовувати засвоєні знання у конкретних навчальних ситуаціях. На цьому етапі відбувалося формування у молодших школярів екологічної поінформованості; збагачення інтелектуальної сфери дієво-практичними знаннями про природу і взаємозв'язки у системі "природа-людина-суспільство" дієво-практичного характеру.

Дієво-практичний етап передбачав реалізацію результативного компоненту та включав актуалізацію контактів молодших школярів зі світом природи та екологічної активності молодших школярів. Основна увага зосереджувалась на розвитку в молодших школярів здатності активно захищати, оберігати та відтворювати навколишнє середовище.

У процесі експериментальної роботи було розроблено та апробовано усі теми проектів кожного блоку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барліт О. О. Аксиологічні засади ставлення школярів до природи у вітчизняній педагогічній теорії та практиці (кінець ХІХ – початок ХХ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / О. О. Барліт. – Кіровоград, 2009. – 23 с.
2. Пустовіт Г. Формування особистісного ставлення учнів до природи у психолого-педагогічному контексті / Пустовіт Г. // Рідна школа. – 2006. – № 2. – С. 3 – 6.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕТИКИ ЯК СКЛАДОВОЇ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГО ОРІЄНТОВАНОЇ ООБИСТОСТІ

Крамаренко А.М., д-р пед. наук, професор;
Бучакчійська В.В., студентка-магістрантка ФППОМ;
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Екологічна етика має головні функції: руйнівну і творчу. Перша спрямована на те, щоб зруйнувати споживацько-утилітарні стереотипи відносин людини з природою, численні антропоцентричні міфи, відмовитися від марнотратних і негуманних способів природокористування. Творчі функції екологічної етики спрямовані на вироблення нового, екологічного світогляду, що дозволяє успішно співіснувати людині і природі [2].

Значний внесок для розвитку екоетики дали вивчення екологічних етичних поглядів різних релігій (екологічна теологія), дослідження етичних екологічних традицій різних народів (екологічна етнографія), а також рух на захист прав тварин. Ще у 1809 р. прем'єр-міністр Англії лорд Ерскін проголосив у палаті лордів "Без жалю до тварин немає істинно гарного виховання, немає істинно доброго серця". У 1822 р. завдяки Ерскіну був прийнятий перший у Європі закон про покарання учителів тварин.

На початку 70-х років ХХст. екоетику вперше розпочали викладати у філософських курсах вищих навчальних закладів. В університеті штату Вісконсін, цей курс читається з 1971 р. професором Беярдом Келікотом. Починаючи з середини 70-х років екологічна етика виокремилась у самостійну дисципліну, яка найактивніше розвивалась у США, Англії, Австралії, Норвегії та Канаді [42-44]. Вже у 1972 р. Д. Кобб-молодшим (США) була опублікована стаття з екологічної етики "Чи не пізно? Теологія екології". Р. Рутлі у 1973 р. зробив доповідь про екологічну етику на світовому конгресі.

Починаючи з другої половини ХХ ст., видаються спеціальні журнали, присвячені екологічній етиці: у США журнал "Екологічна етика" ("Environmental ethics", 1979, засновник Юджин Харгроув), "Етика і навколишнє середовище" ("Ethics and the Environment", з 1995 р.); в Англії - "Екологічні цінності" ("Environmental values", з 1992 р.); у Канаді - "Сурмач" ("The Trumpeter", з 1983 р.); у Німеччині - "Екологія й етика" ("Okologie und ethic") та ін. Станом на 1981 р. бібліографічний список англоамериканської літератури з екологічної етики нараховував більше 3200 найменувань.

Великий доробок у розвиток екологічної етики внесли роботи таких авторів як: К. Шрейдер-Фречет "Екологічна етика" (1981), Р. Етфілд "Етика й екологічна турбота" (1983), Р. Елліот і А. Гейср "Екологічна філософія" (1983). Т. Ріган "Межа Землі: нові есе з екологічної етики" (1984), Х. Ролстон III "Філософія дикості, що минає" (1986), П. Тейлор "Повага до природи" (1986), Д. Пасмор "Людська повага до природи" (1974) та ін.

Зараз екологічна етика на Заході має більше десятка різних напрямків, що бурхливо розвиваються (звільнення тварин, екоцентризм, екофемінізм, глибинна екологія тощо).

Вперше у світі захист внутрішньої цінності екосистем одержав законодавче закріплення у Законі Нової Зеландії "Про управління природними ресурсами" (1991 р.). Велике значення для ознайомлення громадськості країн із основоположними працями з екологічної етики мало видання у 1992 р. книг "Екологічна антологія" і "Глобальні проблеми і загальнолюдські цінності" (1990 р.), у 1993 р. "Троянда світу" Д. Андрєєва, що містить главу з екологічної етики [1].

Біологічна етика (біоетика) виникла як дослідницький напрям в 70-их роках ХХстоліття. Засновник терміну і автор робіт "Біоетика: міст у майбутнє" (1970), "Біоетика: наука виживання" (1971) американський лікар-онколог В.-Р.Поттер (Van Rensselaer Potter) розумів під біоетикою галузь досліджень, яка повинна об'єднати біологічні науки з етикою для розв'язання у довготривалій

перспективі виживання людини як біологічного виду при забезпеченні гідної якості життя. Він вважав, що нова етика здатна забезпечити виживання людства в умовах подальшого науково-технічного прогресу.

Західні дослідники пов'язують появу біоетики саме у другій половині ХХ століття з: одним із кризових періодів в історії західноєвропейського і американського суспільств, усвідомленням небезпек, що виникають при взаємодії людини і природи на розвинених етапах науково-технічного прогресу;" загостренням глобальних екологічних проблем; виникненням еволюційного, синергетичного та системного підходів у пізнанні.

Головна суперечність біоетики постає з внутрішнього для цієї науки зіткнення біології та етики. Наявність двох коренів ("біо" та "етика") у назві напрямку вказує на причетність до двох галузей знань - про життя і про мораль. Тому сьогодні визначення біоетики є багатозначним. Родоначальники біоетики, американські і західноєвропейські вчені, визначають біоетику як галузь етичних досліджень і як одну із галузей прикладної етики.

У поглядах різних авторів на проблему статусу біоетики немає єдності, проте ці погляди не є і суперечливими. Ми розуміємо біо(еко)етику як новий науковий і етичний напрямок, який займається постановкою і розв'язанням певного кола етичних проблем, пов'язаних з маніпулюванням життям на всіх рівнях його організації. До даного кола проблем відносимо: 1) взаємовідносини людини з живою природою; 2) взаємодію людей (вплив одних суб'єктів на інших, на соціальні системи різних рівнів організації).

ЛІТЕРАТУРА

1. Троцька О. С. Біо(еко)етичне виховання: теорія і практика : [монографія] / О. С. Троцька, І. С. Назарко, А. В. Степанюк. – [2-ге вид. перероб. й доповн.]. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ, 2012. – 240 с.
2. 60 годин Землі. Твоє майбутнє – ти обираєш : навч. посіб. для дітей віком 6-12 років/ Patricia Gurry, Tim Gurry та Robert Lewis. – [Електронний ресурс] : Ryebuck Media Pty Ltd , 2015. – 23 с. – Режим доступу:http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/earth_hour_pack_for_teachers_8_12_years_.pdf

УНІВЕРСИТЕТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

(Буянов П.Г., канд. пед. н, доцент)

Бердянський державний педагогічний університет,
м. Бердянськ, Україна

У ХХІ столітті система вищої освіти у всьому світі зазнає радикальних змін. Під час глобалізації, формування інформаційного суспільства і візуалізації соціальних відносин і повсякденного життя людей вона буде якісно новою та несхожою на її відомі форми.